

НАПРЯМ 5. ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-274-9-28>

АНАЛІЗ ЧИСТОГО ФІНАНСОВОГО ВНЕСКУ ЄС УКРАЇНСЬКИХ УЧАСНИКІВ ПРОГРАМИ «ГОРИЗОНТ 2020»

Дьогтева Ірина Оксентіївна

старший науковий співробітник

відділу наукових досліджень і цифровізації

Українського наукового центру розвитку інформаційних технологій

Інтеграція України до Європейського дослідницького простору (ЄДП) закладена в частині співробітництва у сфері науки та технологій Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) [1].

Відповідно до програми діяльності Кабінету Міністрів України [2] в межах стратегічного курсу на європейську інтеграцію, зокрема, визначають приєднання до Рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» [3].

Серед індикаторів результативності міжнародного співробітництва в Стратегії [4] виділяють збільшення кількості наукових проектів, які виконуються українськими науковцями в межах Рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт Європа»; зростання частки грантового фінансування в загальному обсязі фінансування наукових досліджень і розробок.

В таких умовах зростає актуальність аналізу участі українських суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності в попередній Рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020», зокрема її фінансової складової.

Відповідно до [5] деталізованим і точним методом обліку вважається чистий фінансовий внесок ЄС, який враховує розподіл фінансового внеску ЄС між прямими бенефіціарами проекту та іншими типами учасників, зокрема третіми сторонами, причому чистий внесок бенефіціара вираховується, як різниця між його фінансовим внеском ЄС і чистим внеском пов'язаної третьої сторони, тобто суми, яку він отримує від пов'язаного бенефіціара.

В якості дослідження чистого фінансового внеску для українських учасників Рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» обрано коробковий графік. В описовій статистиці такий засіб

візуалізації зручний для порівняння групи даних, які діляться на категорії, через їх квантілі.

В роботі проаналізовано загальний набір даних всіх учасників та вибірки окремих груп в межах загального набору за типами, зокрема: науково-дослідні організації (REC), вищі або середні навчальні заклади (HES), приватні комерційні організації (за винятком вищих або середніх навчальних закладів) (PRC), державні органи (за винятком науково-дослідних організацій і закладів середньої або вищої освіти) (PUB) та інші (OTH).

Дані отримані з приладової панелі HORIZON [5] інформаційної служби спільноти з досліджень та розвитку (CORDIS) [6], основного джерела результатів проєктів, що фінансуються рамковими програмами ЄС з досліджень та інновацій, з діапазоном від FP1 до Horizon Europe.

На рис. 1 продемонстровані результати статистичного аналізу чистого фінансового внеску ЄС українських учасників Рамкової програми «Горизонт 2020» за обраними наборами даних.

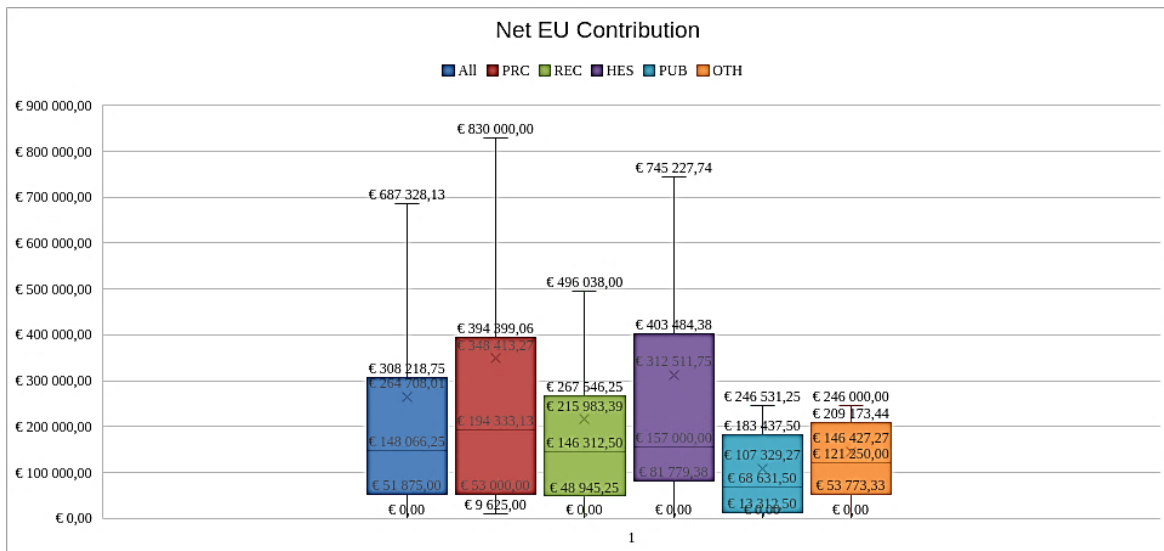

Рис. 1. Статистичний аналіз чистого фінансового внеску ЄС українських учасників програми «Горизонт 2020»

Переважно перший квантиль в групах PRC, REC, OTH близький до значення 51,9 тис. євро, який встановлено для загальної вибірки українських учасників. Вирізняються мінімальним значенням 25-й процентиль біля 13,3 тис. євро у PUB, та максимальним – 81,8 тис. євро у HES (див. рис. 1).

Медіана вибірки всіх учасників становить близько 148,1 тис. євро (див. рис. 1). Найближчим до даного значення виявився другий квантиль REC зі значенням біля 146,3 тис. євро, найвіддаленішим – мінімальне значення 68,6 тис. євро у PUB. Найбільше значення медіани біля 194,3 тис. євро зафіксоване у PRC.

У групи HES найбільше значення 75-ого процентиля близько 403,5 тис. євро, найменше у PUB – 183,4 тис. євро (див. рис. 1). До значення третього квартиля, яке приблизно дорівнює 308,2 тис. євро, загальної вибірки, найближчим виявилось значення біля 267,5 тис. євро групи REC.

Ширшими інтерквартильними розмахами (IQR) володіють PRC та HES, вужчими в порядку зменшення – REC, PUB та OTH відповідно до рис. 1.

Додатковими символами, хрестиками в межах «ящиків з вусами» на рис. 1, позначені середні значення даних. 264,7 тис. євро складає середнє значення вибірки даних всіх учасників. Загалом діапазон таких значень коливається від 107,3 тис. євро для PUB до приблизно 348,4 тис. євро PRC (див. рис. 1).

Максимуми даних без врахування викидів коливаються в межах від приблизно 246,0 тис. євро до 830,0 тис. євро, представлені верхніми кінцями вусів «ящиків з вусами» (див. рис. 1). Найбільше значення мінімумів зафіксоване у PRC зі значенням приблизно 9,6 тис. євро. Найменша величина мінливості поза верхньою межею квантиля зафіксована у групі OTH.

Мінімальна точка викиду складає близько 460,5 тис. євро, яка зафіксована за PUB, максимальна – за PRC і складає менше 3,2 млн євро за обробленими даними, отриманими з [5]. За даною групою закріплена найбільша кількість точок викиду серед наборів за типами. Варто зауважити, що загальна група даних та вибірки PRC, REC, HES містять точки з аномальними значеннями, які виходять за рамки 1,5 міжквартильного інтервалу (IQR) верхнього квартиля.

Отже, даний аналіз чистого фінансового внеску ЄС для українських учасників Рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» дозволяє порівняти центри концентрації та варіативності даних, які аналізують розкид значень, для окремих груп учасників. Відповідні дані актуальні в рамках загального аналізу реалізації програми «Горизонт 2020», який дозволить розробити пропозиції зі сприяння зростанню кількості українських проєктів та їх учасників в програмах міжнародного співробітництва, зокрема Рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» та Програмі з досліджень та навчання Європейського співтовариства з атомної енергії, комплементарній до Рамкової програми з досліджень та інновацій «Горизонт Європа».

Наразі в питаннях розбудови інфраструктури підтримки для ефективної участі у програмі «Горизонт Європа», зокрема, виділяють: розробку Національного порталу, створення Координаційного центру програми «Горизонт Європа», проведення навчальних курсів для

Національних контактних пунктів, воркшопів з підготовки проектних пропозицій.

Дослідження проводилось в рамках науково-дослідної роботи, на підставі наказу Міністерства освіти і науки України від 29.06.2022 р. № 596 «Про виконання проекту «Розробка науково-методичних засад створення та підтримки Національного порталу міжнародного науково-технічного співробітництва».

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угода; Україна від 27.06.2014 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_011 (дата звернення: 25.11.2022).

2. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України; Програма від 12.06.2020 № 471 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/471-2020-%D0%BF> (дата звернення: 24.11.2022)

3. Про ратифікацію Угоди між Україною, з однієї сторони, і Європейським Союзом та Європейським співтовариством з атомної енергії, з іншої сторони, про участь України у Рамковій програмі з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» та Програмі з досліджень та навчання Європейського співтовариства з атомної енергії (2021-2025), комплементарній до Рамкової програми з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» : Закон України від 03.05.2022 № 2233-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2233-20> (дата звернення: 20.11.2022).

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію людського розвитку» : Указ Президента України; Стратегія від 02.06.2021 № 225/2021 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/225/2021> (дата звернення: 05.11.2022).

5. HORIZON dashboard: R&I Projects. URL: <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/sense/app/93297a69-09fd-4ef5-889f-b83c4e21d33e/overview> (дата звернення: 22.11.2022).

6. The Community Research and Development Information Service (CORDIS) : website. URL: <https://cordis.europa.eu> (дата звернення: 21.11.2022).